

«Ο σπανός ο μυλωνάς»-Παραμύθι

ΜΙΑ ΦΟΥΡΑ κι έναν καιρό στα παλιά τα χρόνια, κάπου δω στο χωριό, ζούσε ένας γέρος, πού' χε έναν γιο, μονάκριβο! Όταν πια κατάλαβε, πως ήταν στα... «τελευταία του», λέει: «Παιδί μ' πριν κλείσω για πάντα τα μάτια μ', θέλω να σου δώσω μια συμβουλή. Να μην αλέσεις ποτέ σιτάρι σε σπανό μυλωνά!».

Πέθανε σε λίγο καιρό ο γέρος κι ο γιος κάποια στιγμή χρειάστηκε ν' αλέσει σιτάρι. Φορτώνει τα τσουβάλια στο γάιδαρο και κίνησε για τη Μαλλιόντα, όπου έστεκαν κι άλεθαν οι νερόμυλοι. Πάει στον πιο κοντινό, τον πρώτο μύλο.

Ω!!! βλέπει πως ο μυλωνάς ήταν σπανός! Θυμήθηκε τα λόγια του μακαρίτη του πατέρα του. Τι να κάν(ι)... Βρίσκει μια δικαιολογία και πάει για τον επόμενο μύλο. Τότε όμως υπήρχαν μυλωνάδες που είχαν παραπάνω από έναν μύλους! Μέχρι να πάει με το γαϊδούρ' στον δεύτερο μύλο, να 'σου ο ίδιος ο μυλωνάς, πού 'χε πάει νωρίτερα απ' το μονοπάτι! Βρίσκει πάλι μια δικαιολογία, λέει: «θα πάω στον παρακάτω μύλο!».

Σαν έφτασε στον τρίτο μύλο, να 'σου ξανά μπροστά του πάλι ο σπανός ο μυλωνάς!

Λέει μέσα του: «Τι πουλλά τση τι λίγα, δε μπε που θα πουλουγυρίζουμε ούλ(ι) γκη μέρα μες σγκ(ι) Μαλλιόντα!». Ξεφορτώνει το γάιδαρο και σε λίγο το σιτάρι από τα τσουβάλια έπεφτε με το πάσο του ανάμεσα στις μυλόπετρες!

Το λοιπόν, όσο άλεθε ο μύλος κι έπεφτε το αλεύρι, λέει ο πονηρός ο μυλωνάς: «Δε βάζουμε κουμάκ(ι) απ' τ' αλεύρι σου, να κάνουμε τηγανίτες;». Αμέ, μετά χαράς, του απαντάει το παλικάρι. Του λέει ο μυλωνάς, «ε ρίχνε συ τ' αλεύρ' να ρίχνω γω του νιρό, να κάνουμε γκη ζύμ'!».

Ο μυλωνάς-πονηρός για, έριχνε πολύ νερό, έριχνε πολύ νερό κι έλεγε στο παλικάρι: «'Ισα, ρίχνε αλεύρ' να πιάσουμε του νιρό!». Έριχνε αλεύρι του παλ(ι)κάρ', σε λίγο σώθ'ται τ' αλεύρ'!

Λέει, ο μυλωνάς, αλιπού για... «Τώρα, που γίντσι πουλί, ε, δεν είνη για να του κάνουμε κ(ι)γανίτις... Να του κάνουμε ψουμιά!».

Λέει του παλ(ι) κάρ': «Τση δε ντου φκιάνουμε!».

Ανάβγ'ν ντου φούρνου, ανέβ'καν-φουσκώσαν τα ψουμιά, τα φουρνίσαν.

Όσο ψήνονταν τα ψουμιά λέει πάλι ο μυλωνάς. «Ρε, παλ(ι)κάρ' μ' έχω γω τώρα να λαβαίνω πληρωμή από σένα για το άλεσμα... Έτς που τα κάναμι τι πουλλά τση τι λίγα, δε βάζουμε ένα στοίχημα;».

«Τι στοίχημα;», του απαντά το παλικάρ'.

«Έ, να, τα ψουμιά! Όποιους πει του πιο μιγάλου ψέμα, θα πάρ' ούλα τα ψουμιά!».

Λέει του παλικάρ', «προυχώρα κι πες πρώτος την ιστορία σου».

Αρχίζ(ι), του λοιπόν, ο μυλωνάς...

«Εμείς, λέει, στ' παππί μ' τα ζαμάνια, είχαμι πιρβόλ(ι) κι φ'τέψαμι μια κουλουτσ'θιά. Γω, τότε ήμ' μικρός. Φύτρουσι, μιγάλουσι τσ' έκανι ένα κουλουτσούθ', ρε πηδιά, μιγάλου σα ντουν Άγιου Λιά». (ο Άγιους Λιάς ένη του πιο απ'λό β'νό της περιοχής). Και συνιχίζ(ι)...

«Κι να βάλει ο νους, ρε πηδί μ' ότι οι πλώρις τ'ς κουλουτσ'θιάς —ο βλαστός της, τα παρακλάδια της— φτάναν κι πατούσαν τη Χιο απέναντι!!!

Ε, πε τη σου του θ'κό σ'!!!».

Αρχίζει το παλικάρ'...

«Ε, μια φουρά στ' παππί μ' τα ζαμάνια-ίσια που του θ'μούμι, είχαμι μέλ(ι)σις 40 κφούνια-κυφέλες μέλ(ι)σις! Κάθι κφούν(ι) είχι μέσα 40.000 μέλισσες. Κάθα προύι η παππίς μ' τσι μέτρα τη κάθι βράδ', που ξαναγυρίζαν απ' ντου βουσκό, πάλι τ'ς ξαναμέτρα. Ένα βράδ' τσι μέτρις, έλ(ι)πι μνιά!!! Μ, λέγ(ι), μένα! Αύριου του πουρνό, θα σ'κουθούμι ανήλια να πάμι να βρούμι γκη μέλ(ι)σσα! Ετς κι έγινι...

Ανέβ'καμι, αχάραγα του λοιπόν, πα' ζτου κουλουτσούθ' τ' παππί σ'(!) τη ξανοίξαμι! Κατά ντου νουκιά σγκη Χιο βλέπουμι γκη μέλ(ι)σσα μας! Γκη είχι ζέψ(ι) στ' αλώνι ένας Χιώτης κι έσερνε το ντουγέν(ι) κι αλώνιζε το στάρι του!

«Ω! Τι θι κάνουμι τώρα;», λέγου γω τ' παππί μ.

«Θα πάμι σγκη Χιό, να την πάρουμε!», μου λέει αυτός.

Πατούμι λοιπόν στς πλώρις τ'ς κουλουτσίάς τ' παππί σ'(!) τη σι κουμάκ(ι) φτάσαμι σγκη Χιο. Η μέλ(ι)σσα μας, αλών(ι)ζι...

Βρίσκουμι τ' αφιντικό. Λέμι, «ρε κ'μπάρι, τούκ(ι) η μέλισσα ένη δ'τσιά μας!».

Δεν έφερε αντίρρις' η Χιώκ(ι)ς-νάνι καλά η άθρουπους! «Πηδιά», λέει, «προυχτές ψόφ'σι του μ'λάρ' μας...Ποιος θι σύρ' του ντουγέν(ι); Τι να κάνου, έξιψα γκη μέλ(ι)σσα που ήβρα! Δε γίνιτι να κάτςιτι δω δυο μέρις, ν' απαντέχιτι να τιλιώσουμι τ' αλών(ι) τσ' ύστ'ρα να γκη μπάριτι;».

Έτς κι έγινι! Τέλειουςι τ' αλών(ι), του λίνιςι, τη μας δώτσι 40 γουμάρια σ'τάρ' για πληρουμή! Χαρά η παππίς μ'! Τώρα τι να κάνουμι, έπριπι να γυρίσουμι πίσου... Εν τω μεταξύ η κουλουτσίά σας είχι τσιτιρνίς', κόντιβγι να ξιραθεί τη δε μπουρούσαμι να πατήσουμι πα' ζτσι πλώρις, δε μας σήκουμι! Βγάζ(ι) η παππίς μ' του ένα τ' του παπούτσ' τη τό 'κανι βάρκα! Βάζ(ι) του στάρ', μπαίνουμι μέσα τη μεις τη η μέλ(ι)σσα, τη σι κουμάκ(ι) ξεκινούμι για ντου γυρισμό. Η μέλ(ι)σσα έκανι κουπιά μι τα πουδάρια τ'ς τη πανιά μι τα φτιρά τ'ς. Αρμινίζοντας είδετο' σι κουμάκ(ι) πατούμι Λέσβου τη βγαίνουμι ζντου Χρούσιου.

Βάζ(ι) η παππίς μ' του παπούτσ' τ', φουρτώνουμι σγκη μέλ(ι)σσα του στάρ', καλ'τσέγβ(ι) η παππίς μ' πανουσάμαρα τη γω σντου κώλου τη μια τη δυό 'ρχόμαστι σγκ(ι) Μαλλιόντα!

Πιάν(ι) η παππίς μ' γκη μέλισσα, για να γκ(ι) βάλ(ι) στη κυψέλ(ι), λουγιάζ(ι), πληγουμένους ο λαιμός της! Η λαιμαριά του Χιώτ' είχι ένα ξούρ', ένα ελάττωμα και πλήγωσε ντου λημό τ'ς!

«Τι θι κάνουμι τώρα, παππού;».

Λέει, «θα πάμι σ' ένα γέρου, που ξέρ' απ' αυτά! Κάθεται σ' ένα ντάμ' ζντου Λιφκουράχκ(ι), να μας ορμηνέψει...».

Πήγαμι. Μας λέγ(ι) η γέρους: «Θα βρούτι ένα κ'φό καρύδ', θα ντου βάλιτι μες στου γ'δί, θα ντου τατσίςι να γέν(ι) αλοιφή τη θ' αλοιψ'τι γκη πληγή να γιάν(ι) του ζουντανό!».

Πιάσαμι, γυρίζαμι ούλις τ'ς καριές, ... ούλα τα καρύδια γιρά! Ευτυχώς σι μια καρυά, πάνω στη κορφή ήβραμι ένα καρύδ' κούφιο! Έλα ντε που δεν έφτανι η τέμπλα... «Τι θα κάνουμι, για παππί;».

Σκέβγιτι η παππίς... «Βλέπ'ς», μου λέει, «τούτου του διπλανό χουράφ' πού 'νι νιαρου-σκαμμένου; Του έχ'ν κάν(ι) ακταρμά*! Θα παίρνουμι βόλ(ι) χώμα, όζου πιο μιγάλ(ι) μπου-

ακταρμάς* Τρόπος καλλιέργειας του περιβολιού με βαθύ σκάψιμο και αναποδογύρισμα των χωμάτων σβόλων, ώστε να έρθουν στην επιφάνεια τα χώματα που είναι βαθεία στη γη, να λιαστούν το καλοκαίρι και να αποδώσουν καλύτερα στην επόμενη καλλιέργεια.

ρούμι τση θ' αβλαγκιάζουμι -(σημαδεύουμε) του καρύδ', να του ρίξουμι κάτου!». Μια, δυο τρεις, κατό, κίπουτας! Μιτά απού ώρα...του ρίξαμι του καρύδ' του κ'φό! Κάναμι γκ(ι) αλ(ι) φή, γιάνι η μέλ(ι)σσα, ήμπι ςτου κφούν(ι)...

Αλλά μι τ'ς βόλ(ι), που ρίχναμι απ' γκ(ι) άλλ(ι) μιριά έγινε ένα χωράφ' όλο χώμα 40 στρέμματα! Λέει η παππίς μ': «Τούτου θι ντου βάλουμι καρπούζια!». Τ' αυλακώσαμι, του φ'τέψαμι, σι κανα δυο μήνις έκανι κατ' καρπούζια, πιο μιγάλα απ' τα ψουμιά, που ψήσαμι! Περιμέναμι να ουρμάς'ν να τα φάμι!

Έλα ντε που κάθι βράδ' έμπηνι ένας λαγός τσ' έτρουγι τα ώρ'μα;

Λέει η παππίς μ': «Θα ντουν παραφλάξουμι του βράδ', να ντουν τσακώσουμι!».

Ένα βράδ' λοιπόν κρυφτήκαμι σι μιαν αργαλιά, βλέπουμι ντου λιγάμινου...

Βρίστο' του ώρ'μου, ανοίγ(ι)μια τρύπα, μπαίν(ι) μέσα τση τό 'τρουγι!

Τρέχουμι, σφαλεί μι του χέρ' τ' γκη τρύπα, η παππίς μ', βάζ(ι) τ' άλλου τ' του χέρ' τση πιάν(ι) απ' ντου λιμό ντου λαγό!!! Χαρές, γω!

Λέει, «θα ντουν(ι) κάνουμι κιφτέδισ να φαν' ούλ(ι) οι Μαλλιουντίς'!».

Ε, ρε πηδιά, όντας έσφαζι η παππίς μ' ντου λαγό, βρίστο' μέσα στη κοιλιά τ' ένα χαρτί! Του παίρν(ι), του ανοίγ(ι) κι του διαβάζ(ι) αψά-δυνατά!

«Άλφα-βήτα, άλφα-βήτα-άλφα- βήτα...». Κι ςτου τέλους έλεγε: «Κι ου μ'λουνάς ου πονηρός να μη φα' ούδι-(ούτε) πίτα!!!».

Τση πήρι ούλα τα ψουμιά του παλ(ι)κάρ', τα φόρτουσι ςντου γάιδαρό τ' τσ' ούλου χαρά ήρθι ςτου χουριό! Τση η σπανός η μυλουνάς ήβρι ντου δάσκαλό τ' τση πόμ'νι μι του στόμα ανοιχτό τσ' ακόμα έιδετς κάτι!

Τση πιράσαν τα χρόνια, ζήσαν αυτοί καλά τση μεις καλύτιρα....